

Η Μοναξιά του Κολοκοτρώνη.

Γράφει ο Αντιστράτηγος ε. α. Ιωάννης Κρασσάς.

Ημερομηνία: 1^η Απριλίου 1821.

Τόπος: Η εκκλησία στο χωριό Χρυσοβίτσι (Δημοτική Ενότητα Φαλάνθου του Δήμου Τριπόλεως του Νομού Αρκαδίας).

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ολομόναχος, εξαντλημένος, εξοργισμένος, απογοητευμένος και συναισθηματικά φορτισμένος, στράφηκε προς την Παναγία: «**Παναγιά μου, βοήθησε και τούτην τήν φορά τούς Έλληνες διὰ νὰ ἐμψυχωθοῦν**».

Μερικές ημέρες νωρίτερα, την 23^η Μαρτίου 1821 μαζί με τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και άλλους οπλαρχηγούς απελευθέρωσαν την Καλαμάτα και κήρυξαν την επανάσταση προς αποτίναξη της οθωμανικής τυραννίας. Απέστειλαν επίσης «προειδοποίηση» προς τις Ευρωπαϊκές Αυλές με την οποία γνωστοποιούσαν ότι: «**ἀπεφασίσαμεν, ἢ νὰ ἐλευθερωθῶμεν, ἢ νὰ ἀποθάνωμεν**». Ο Κολοκοτρώνης επέλεξε ως πρώτο στόχο τη κατάληψη της Τριπόλεως. Επιζητούσε με το πρώτο κτύπημα να χτυπήσει την καρδιά του εχθρού, το διοικητικό κέντρο της Πελοποννήσου. Βρέθηκε απέναντι σ' όλους, οι οποίοι ήθελαν να καταλάβουν τα ισχυρά οχυρά της Κορώνης, της Μεθώνης και του Νεόκαστρου (Πύλος) στη Μεσσηνία και της Μονεμβασιάς στη Λακωνία. Ο Γέρος του Μοριά γνώριζε ότι, για να επιτύχει η επανάσταση έπρεπε

να μετατρέψει την εξέγερση των Ελλήνων σε πολεμική επιχείρηση. Η πρόθεσή του ήταν να δείξει ότι οι επαναστάτες δεν είναι «μπουλούκια» άτακτων, αλλά πειθαρχημένο στράτευμα. Αυτό ήταν δυνατό να επιτευχθεί με μία τακτική στρατιωτική νίκη. Ο Κολοκοτρώνης ήταν ο μόνος που κατείχε την εμπειρία, τις γνώσεις και διέθετε το ταλέντο του στρατιωτικού αρχηγού. Δεν έπεισε κανένα. Παρ' όλα αυτά ξεκίνησε με λίγους πιστούς προς την Τρίπολη, με εφόδια την φήμη του και την αταλάντευτη πεποίθηση του ότι ενεργεί σωστά. Καθ' οδόν προσέλκυσε τους ενθουσιώδεις, αλλά χρειαζόνταν περισσότερους. Εξέδωσε μία σύντομη διαταγή, την οποία επανέλαβε πολλές φορές μέχρι την απελευθέρωση: **«Όποιο χωριό δὲν ἤθελε ν' ἀκολουθήσει τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, τσεκούρι καὶ φωτιά»**.

Στη πορεία προς την Τρίπολη σταμάτησε στη Καρύταινα, οι Τούρκοι κάτοικοι της οποίας είχαν εγκλεισθεί στο φρούριο και αρνιόντουσαν να παραδοθούν. Στο στρατόπεδο κατέφθασαν ο Δημήτριος Πλαπούτας, ο Κανέλλος Δηληγιάννης, ο Ηλίας Μαυρομιχάλης, ο Παπαφλέσας, ο Χρήστος Αναγνωσταράς και άλλοι. Η συνολική δύναμη αυτών που προσήλθαν στο στρατόπεδο ξεπέρασε τις 6.000. Υπήρχε περίσσειμα επαναστατικού ενθουσιασμού, αλλά έλλειμα όπλων, πυρομαχικών, εφοδίων, πειθαρχίας και εκπαίδευσης. Το εθνικά επωφελές συμβάν της συναθροίσεως υπήρξε η συμφιλίωση ορκισμένων εχθρών, όπως του Κολοκοτρώνη με τον Δηληγιάννη και του Πλαπούτα με τον Γεώργιο Δημητρακόπουλο. Ο πόθος της ελευθερίας ξεχείλιζε από τις ψυχές όλων. Απόδειξη τούτου ήταν η αθρόα συμμετοχή των γυναικών για τις βοηθητικές υπηρεσίες. Η συνάθροιση παρέπεμπε περισσότερο σε λαϊκό πανηγύρι, παρά σε στρατιωτική επιχείρηση. Σύμφωνα με τον Διονύσιο Κόκκινο, στη Καρύταινα ο Κολοκοτρώνης απευθυνόμενος στους επαναστατήσαντες συμπατριώτες του, τούς αποκάλεσε για πρώτη φορά Έλληνες. Γνωρίζοντας ότι ήταν θέμα χρόνου η αποστολή τουρκικού στρατού από την Τρίπολη, πρότεινε την κατάληψη καταλλήλου προς τούτο αμυντικής τοποθεσίας βορειότερα της Καρύταινας. Την 1^η Απριλίου όταν έγινε αντιληπτή η προσέγγιση του εχθρού ο Κολοκοτρώνης μετέβη ο ίδιος να εκτιμήσει το μέγεθος της απειλής. Όταν επέστρεψε το στρατόπεδο ήταν έρημο. Οι αρχηγοί δεν μπορούσαν να συγκρατήσουν τους άνδρες τους, προ της θέας του αφικνούμενου τουρκικού στρατού. Έμεινε παντελώς μόνος και κινδύνευσε να αιχμαλωτισθεί. Ακατάβλητος ψυχικά, δεν εγκατέλειψε ούτε προς στιγμή την

ιδέα της καταλήψεως της Τριπόλεως. Με μόνη συντροφιά το άλογο του, την πίστη του, και την αδάμαστο ελληνική ψυχή του άφησε να ξεσπάσει η οδύνη του μπροστά στο εικόνισμα της Παναγίας, στο εκκλησάκι στο Χρυσοβίτσι.

Ο ακατάβλητος Κολοκοτρώνης στο διάστημα από 3 έως 6 Απριλίου δημιούργησε νέο στρατόπεδο στην Πιάνα, πλησιέστερα στην Τρίπολη. Την 7^η Απριλίου, με την εμφάνιση του τουρκικού στρατού, οι Έλληνες εγκατέλειψαν τις θέσεις του, αφήνοντάς τον για δεύτερη φορά μόνο του. Στο άκουσμα ότι «Οι Τούρκοι έρχονται» αρκετοί Έλληνες λιγοψυχούσαν και παρέσυραν και τους άλλους. Ο χαλκέντερος καπετάνιος ήξερε ότι έπρεπε να αποβάλλει τον φόβο που είχε ενσταλαχτεί μετά από 4 αιώνες δουλείας στις ψυχές των ραγιαδών. Έμεινε χωρίς κανένα στρατιώτη, η κατάσταση όμως δεν το αποθάρρυνε, αντιθέτως τον πείσμωνσε περισσότερο. Χρειάζονταν επείγοντως μία νίκη

Στο Λεβίδι της Μαντινείας οι Καλαβρυτινοί αρχηγοί είχαν ιδρύσει στρατόπεδο με την βοήθεια των ντόπιων. Την 14^η Απριλίου τουρκικό σώμα ανερχόμενο σε 2.000 πεζούς και 400 ιππείς επιτέθηκε στο Λεβίδι. Οι ελληνικές δυνάμεις υπό τον οπλαρχηγό Αναγνώστη Στριφτόμπολα, με την βοήθεια αγωνιστών από τα γύρω χωριά, απέκρουσαν επιτυχώς τους Τούρκους, οι οποίοι υποχώρησαν ατάκτως προς την Τρίπολη. Η νίκη αυτή που εμψύχωσε τους Έλληνες, υπήρξε το πρώτο αξιοσημείωτο πολεμικό κατόρθωμα του κατά ξηρά αγώνος. Στην μάχη έχασε την ζωή του ο γενναίος Στριφτόμπολας, πρώην δάσκαλος.

Την 16^η Απριλίου ο Κολοκοτρώνης μαζί με τον Δηληγιάννη προσκάλεσαν τους οπλαρχηγούς στο Βαλτέτσι, προκειμένου να ξεκινήσουν την πολιορκία της Τριπόλεως. Στο κάλεσμα ανταποκρίθηκαν περί τους τριάντα, το σύνολο σχεδόν των καπεταναίων της Μάνης και της Μεσσηνίας. Ήσαν όλοι τους μεταξύ 30 και 50 χρόνων, υψηλοί με επιβλητικό παράστημα και αρρενωπές φυσιογνωμίες πλην του Αναγνωσταρά που ήταν εξηντάρης και του Μητροπέτροβα που είχε πατήσει τα 75, ήταν μετρίου αναστήματος, αλλά θεωρείτο το πρώτο τουφέκι της Μεσσηνίας. Στην συνάθροιση ο Κολοκοτρώνης προσπάθησε να πείσει τους υπόλοιπους για την ανάγκη υπάρξεως μίας κεντρικής

διοικήσεως, προκειμένου να υπάρχει έλεγχος και συντονισμός των επιχειρήσεων. Ο κάθε οπλαρχηγός δεν ήθελε να τεθεί υπό την διοίκηση κανενός, αλλά να ενεργεί αυτοβούλως και να έχει γνώμη στην λήψη των αποφάσεων. Η ιδιότυπη στρατιωτική κοινοβουλευτική διαδικασία σταμάτησε βιαίως, από την επίθεση 7.000 Τούρκων στρατιωτών, οι οποίοι κατέλαβαν το στρατόπεδο του Βαλτετσίου. Μόνο δέκα παρέμειναν περί τον Κολοκοτρώνη, ο οποίος έκλαψε και ασπάσθηκε τους φονευθέντες, ανακηρύσσοντάς τους Άγιους και Μάρτυρες της Πατρίδος. Ο μεγάλος αρχηγός αντιμετώπισε εντός εικοσαήμερου για τρίτη φορά την ίδια καταστροφή, χωρίς όμως να χάσει την πίστη του στην τελική νίκη.

Την 28^η Απριλίου. ο Κολοκοτρώνης μετέβη πάλι στο Χρυσοβίτσι και κάλεσε σε νέα συνέλευση τους οπλαρχηγούς, όπου πρότεινε την ανάθεση της αρχηγίας των όπλων της επαρχίας Καρύταινας στον πρόκριτο Κανέλλο Δηληγιάννη. Η αρετή του σαραντάχρονου Γορτύνιου έδωσε την ιδανικότερη για την περίπτωση λύση. Υπέδειξε ως μόνον ικανό δια την αρχιστρατηγία τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και απαίτησε τον διορισμό του. Η πράξη του υπήρξε μοναδική την εποχή εκείνη της φιλαρχίας, όπου όλοι οι πρόκριτοι αναλάμβαναν και την στρατιωτική αρχηγία φοβούμενοι μη χάσουν την τοπική τους δύναμη από τους εξ' επαγγέλματος στρατιωτικούς αρχηγούς. Μόνο ο Κανέλλος Δηληγιάννης αποτέλεσε την εξαίρεση και επιπροσθέτως έθεσε υπό τις διαταγές του αρχηγού όλους τους ένοπλους της επαρχίας του.

Τότε συντάχθηκε το πρώτο έγγραφο με το οποίο ανατέθηκε επισήμως η αρχηγία στον Κολοκοτρώνη. Συγκροτήθηκε επίσης πενταμελής εφορεία για την υποστήριξη του στρατεύματος. Στο ταμείο της εφορίας κατατέθηκαν 500 χιλιάδες γρόσια ως αρχικό κεφάλαιο. Οι περισσότεροι των οπλαρχηγών ευθυγραμμίσθηκαν με την απόφαση που ελήφθη στο Χρυσοβίτσι.

Ο Κολοκοτρώνης απολαμβάνοντας της γενικής αποδοχής, οργάνωσε νέα στρατόπεδα στα οποία κατασκευάσθηκαν ορύγματα και άλλα αμυντικά έργα, ενώ δημιούργησε σύστημα επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων τμημάτων, κάνοντας χρήση καπνού, φωτιάς και σημαιών. Πέντε μήνες αργότερα, η μεθοδική και εργώδης προσπάθεια όλων, υπό την διοίκηση ενός, οδήγησε

στην «Άλωση της Τριπολιτσάς», η οποία σήμαινε την επικράτηση της επαναστάσεως στην Πελοπόννησο.

Ο Κολοκοτρώνης συγκέντρωνε στο πρόσωπό του τις αρετές και τα προτερήματα των μεγάλων στρατιωτικών ηγετών. Κατείχε την εμπειρία και διέθετε τις γνώσεις, είχε αυτοπεποίθηση, επέλεξε ορθό αντικειμενικό σκοπό και επέμεινε μέχρι τέλους στην υλοποίησή του. Ο στρατιωτικός κανόνας ότι: «Τίποτα δεν υποκαθιστά τις προσωπικές αναγνωρίσεις από τον αρχηγό», που ειπώθηκε από τον ικανότατο Γερμανό Στρατηγό Έρβιν Ρόμελ, αποτελεί στρατιωτικό θέσφατο και το τήρησε πλήρως ο Κολοκοτρώνης. Ο Δηληγιάννης με την αναγνώριση της υπεροχής του Κολοκοτρώνη έκανε μια υπέρβαση που δεν επαναλήφθηκε στον εννεαετή αγώνα της ανεξαρτησίας.

Δυστυχώς ακόμη και σήμερα η αναγνώριση της υπεροχής, θεωρείται από πολλούς, ως αντιδημοκρατική νοοτροπία και η εφαρμογή της ως αντιδημοκρατική συμπεριφορά. Γι' αυτό τον λόγο καταπολεμείται η οποιαδήποτε αξιολόγηση, με αποτέλεσμα να καταλήγουμε στην ισοπέδωση, η οποία συνιστά την χειρότερη μορφή αδικίας.

Πηγή : <https://www.istorikadromena.gr/index.php/>